

PAISATGES LANDSCAPES PAISAJES

M O N T S E N Y

El refugi de la natura

TERESA PÀMIES

(Balaguer, Lleida, 1919). Després de 32 anys d'exili a Iberoamèrica, Txecoslovàquia i França, ha escrit obres com "Testament a Praga", "Quan érem capitans" i "La primavera de l'àvia"

L'aire balsàmic del Montseny, la gamma dels seus verds, la magnificència dels seus castanyers, la placidesa dels seus meandres, la música de les seves fonts emboscades entre verns i pollanques, la flaire aspra del noguer, la candorosa presència del lligabosc enfilant-se per les tàpies dels horts, la refilada dels seus ocells festius, les boires blavoses diluint-se des dels fondals a la serralada d'ametista..., tot això i molt més ha inspirat pàgines sublimes de la literatura catalana. Llegir-les m'ajudaren a suportar un llarg exili i evitar el desarrelament. En tornar vaig decidir comprovar si el Montseny tenia les iridescències d'ametista que inspiraren Guerau de Liost, el poeta de la nissaga Bofill, de Viladrau.

No era massa tard per a intentar-ho. Marià Manent hi havia trobat la pau en plena guerra civil, evocat en el refinat i precís diari "El vel de Maia" que guanyà el Josep Pla 1974. Tres estius a Viladrau em donaren l'ocasió tan desitjada. Des dels 900 metres on s'alça la vila vaig emprendre excursions de mitja jornada pels camins i drecceres que la literatura m'havien obert. Cada revolt insospitat, cada font, cada masia, cada fageda i

Els arbres, rierols i racons del massís del Montseny han inspirat algunes de les millors pàgines de la literatura catalana

cada rierol m'eren familiars i em produïen emocions per a les quals m'havien preparat les lectures dels meus escriptors predilectes. M'havien transmès la fascinació que el Montseny exercí en diferents generacions que hi buscaren recer en la maltempada o inspiració en moments d'infecunditat creativa. El talent literari es nodrí del conjunt d'elements naturals, de la màgia que encara irradia el Montseny malgrat els estralls del temps que en modificaren colors, perfils i flaires. La degradació del bosc, la vall, l'aire i les aigües a les nostres comarques de muntanya és evident i malastruga i no poden amagar-ho les belles descripcions dels poetes. I tanmateix, l'excursió assossegada per aquells paratges entre el Matagalls, el Turó de l'Home, les Agudes i la Calma, és, encara, un dels pocs plaers que ens poden oferir als urbans aclaparats pels sorolls i ferums que fa la ciutat atúidora i paorosa.

La primera passejada em va dur a la Font de l'Oreneta per un sot sembrat de blat de moro. Un eixam d'infants de "colònies" s'empeitaven a grapats d'aigua espurnejant mentre jo llegia un vers de Guerau de Liost gravat sobre la pedra de la font, "filla del cel, descoberta per un ocell i coronada per un poeta". La mateixa benaurança em produí beure a la Font de les Paitides i a la Font del Noi Gran on Carles Riba deixà esculpida una bellíssima definició de la poesia. ●

WHERE NATURE TAKES SHELTER

TERESA PÀMIES

(Balaguer, Lleida, 1919). After 32 years of exile in Latin-America, Czechoslovakia and France, Pàmies has written works such as "Testament a Praga" and "Quan érem capitans"

The balmy air of the Montseny, its range of greens, the splendour of its chestnut trees, the quiet of its meanders, the music that arises from the springs that lie under cover among its alder

trees and poplars, the sharp aroma from the walnut trees, the enchanting presence of honeysuckle climbing up the walls of the orchards, the chirping of its gregarious birds, the bluish mists rising from the ravine up to the amethyst mountains... all this and much more has inspired the most sublime pages of Catalan literature. Reading them helped me to endure a long exile and saved me from becoming a stranger in my own country. When I came back I set out to see whether Montseny really did have that amethyst iridescence that inspired Guerau de Liost.

It was not too late to try. Marià Manent had found peace there in the middle of the Civil War, which he recalled in his refined and precise diary, "Maia's Veil", winner of the 1974 Josep Pla award. Three summers in Viladrau gave me the chance I had been longing for. The village lies snugly at an altitude of 900 metres, and it was from there that I set out on my half-day trips along paths that literature had opened up to

me. Each unexpected bend, spring, farmstead, beech grove or stream looked familiar to me and made me feel the way I had been led to expect by my favourite writers. They transmitted the fascination that Montseny has had over the different generations that had gone there to shelter from storms or seek inspiration at moments of creative infertility. Literary talent has fed on all of the magic nature present, despite the ravages of time that have transfigured its shades, profiles and aromas. The degradation of the forest, the valleys, the air and the water of our mountains can be seen quite clearly, and it is a bad omen. The poets' beautiful descriptions cannot hide it. Nevertheless, one of the few pleasures we can still enjoy is a peaceful trip through El Matagalls, El Turó de l'Home, Les Agudes and La Calma, away from the city.

My first trip took me to La Font de l'Oreneta, through a dip in the terrain sown with maize. A swarm of children splashed each other with

The trees, streams and twisting paths of the Montseny massif have been the inspiration behind some of the best pages of Catalan literature

handfuls of glistening water while I read some lines by Guerau de Liost, engraved in the rock by the spring, "daughter of the heavens, revealed by a bird and crowned by a poet". I had that same feeling of bliss at the spring at La Font de les Paitides, and, higher up, at La Font del Noi Gran, where a beautiful definition of poetry by Carles Riba has been engraved. ●

Translation: Jacqueline Veltman

EL REFUGIO DE LA NATURALEZA

TERESA PÀMIES

(Balaguer, Lleida, 1919). Tras 32 años de exilio en Iberoamérica, Checoslovaquia y Francia, ha escrito "Testament a Praga", "Quan érem capitans" y "La primavera de l'àvia"

El aire balsámico del Montseny, la gama de sus verdes, el esplendor de sus castaños, la placidez de sus meandros, la música de sus fuentes emboscadas entre alisos y chopos, el áspero aroma del nogal, la candorosa pre-

sencia de la madreselva encaramada en los muros de los huertos, el gorjeo de sus pájaros, sus brumas azuladas ascendiendo de la hondonada hacia la serranía de amatista..., todo esto y mucho más ha inspirado páginas sublimes de la literatura catalana. Leerlas me ayudó a soportar un largo exilio y me salvaron del desarraigo. Al volver quise comprobar si el Montseny tenía las iridescencias amatista que inspiraron a Guerau de Liost.

No era demasiado tarde para intentarlo. Marià Manent había encontrado allí la paz en plena Guerra Civil, evocado en su refinado y preciso diario "El vel de Maia", ganador del premio Josep Pla 1974. Tres veranos en Viladrau me dieron la ocasión tan deseada. Desde los 900 metros donde se arrellana la villa empecé excursiones de media jornada por caminos y atajos que la literatura me habían abierto. Cada recodo insospechado, cada manantial, cada alquería, hayal o riachuelo me eran familiares y me produ-

cían emociones para las cuales me habían preparado las lecturas de mis escritos predilectos. Transmitieron la fascinación que el Montseny había ejercido en diferentes generaciones que buscaron albergue en la tormenta o inspiración en momentos de infecundidad creativa. El talento literario se nutrió del conjunto de elementos naturales, de la magia que todavía irradia el Montseny pese a los estragos causados por el tiempo que modificaron tonalidades, perfils y aromas. La degradación del bosque, los valles, el aire y las aguas de nuestras comarcas de montaña es evidente y de mal agüero. Las bellas descripciones de los poetas no pueden ocultarlo. Sin embargo, la excursión reposada por aquellos parajes, entre el Matagalls, el Turó de l'Home, les Agudes, la Calma, es, todavía, uno de los pocos placeres que nos podemos ofrecer, agobiados por ruidos y tufos que convierten la ciudad en lugar agobiante.

El primer paseo me llevó a la fuente de la

Los árboles, riachuelos y recodos del macizo del Montseny han inspirado algunas de las mejores páginas de la literatura catalana

Oreneta por un hondón sembrado de maíz. Un enjambre de niños se hostigaba a puñados de agua fulgurante mientras yo leía un verso de Guerau de Liost grabado sobre la piedra de la fuente, "Hija del cielo, descubierta por un pájaro y coronada por un poeta". Idéntica beatitud sentí en la fuente de las Paitides y, más arriba, en la fuente del Noi Gran, donde Carles Riba dejó esculpida una hermosa definición de la poesía. ●